

Óli Jacobsen
olijacobsen@olivant.fo

Vegna ódnarveðrið fingi skipini einki gjørt fyri at hjálpa teimum. Tí mátti hjálpin koma frá landi av.

»Havfrúgvín« var endað inni undir einum forbergi við mestsum ongari fjøru. Sjálvst um manningin hevði komið á land har, so sluppu teir ongan veg.

Poul Johannes var í koyggjuni, tá ið skipið bar við land, og hann hoyrði rópini: »Bakka, bakkka!« meðan sjógvurin sprændi niður í lugarið. Tað var eitt at gera, og tað var at tørna út í stundini. Poul Johannes fekk latið seg í og so upp á dekkið.

Allir 18 menninir vóru skjótt uppi á dekkinum. Teir fóru í fyrsta umfari fram á bógvin at standa. Fleiri fóru tó beinan vegin upp í rigningin at standa. Tað var so ringt at standa á dekkinum, tí sjógvurin skolaði inn yvir skipið.

Tað var nokk so stórur munur á flóð og fjøru. Tá ið fjøra var, var skipið nokk so róligt, meðan tað var verri, tá ið flóðin kom.

So hvørt, sum skipið kom longur inn í fjøruna, minkaðu brotini. Skipið var sterkt, men tað fór verri og verri sum tíðin gekk.

Har var einki at gera hjá teimum, sum stóðan var, uttan at bíða eftir hjálp. So var bert at vóna, at skipið ikki fór í sor, áðrenn hjálpin kom.

Stjóraðir í land

Vónir vóru tó alla tíðina um bjarging. Boð vóru jú komin í land til bjargingarfelagið. Eina ferð síggja teir tveir mans á rossabaki koma framvið. Tá vistu teir, at hjálpin var á veg.

Vegna stórkava kundu bjargingarmenn ikki koyra í bilum, hóast vegurin gekk nær við, har skipið stóð. Bjargingarmenninir máttu tí fara til gongu frá Siglufirði við línu og aðrari útgerð fyri at hjálpa. Kavin tarnaði so nógv, at tók langa tíð at koma fram til skipið. Teir komu ikki fram fyrr enn kl. 8 morgunin eftir, 10 tímar eftir at skipið var farið á land.

Bjargingarmenninir vóru fyri-reikaðir og høvdu lagt eina bjargingarætlan, tá ið teir komu á staðið, har »Havfrúgvín« stóð.

Fyrsta stigið í bjargingini var at lora tveir teir sterkastu menninar niður í eina torvu í berginum. Hesir skuldu fáa hendur á boyu, sum manningin hevði slept frá skipinum við einum enda í. Í henni var fest línin, sum skuldi nýtast at bjarga manningina í land. Hesir menn vóru gjølla valdir út. Teir skuldu bæði hava góðar nervar og góðar kreftir. Hans Jacob Abrahamsen í Oyndarfirði var annar. Hann var bestimaður við fuglfjarðaskipinum »Gulldrangi«, og teir vóru tilvildarlaga inni á Siglufirði, tá ið hetta hendi. Hin var ein lögreglu-maður av Siglufirði. Fyrst vórðu teir loraðir niður í fjøruna, har teir fingi fatur í boyuni. Síðani vórðu teir háláðir nakað uppafur í bergið

á ein kneysa í berginum. Frá honum háláðu teir alla manningina á »Havfrúnni« í land, ein eftir annan.

Tann fyrsti, sum varð drigin í land, var minsti maður umborð. Tá var lættari at staðfesta, at alt riggaði, sum tað skuldi. Tað gjørdi tað eisini.

Poul Johannes hevði keypt sær eina lummalykt, áðrenn teir fóru avstað. Hana hevði hann tilvildarlaga í lummanum. Tí kundi hann hjálpa til við at lýsa fyri monnunum, sum fóru í bjargingarstólin, hjálptir av skiparanum. Tí var Poul Johannes sjálvur ein tann seinasti, sum kom í land.

Tá ið bert Wolfgang var eftir, fekk »Havfrúgvín« eitt slíkt brot, at masturin datt og rakti akkurát ikki bjargingarlínuna. So heppið var tað. Datt masturin á línuna kundi tað havt forðað fyri, at Wolfgang varð bjargaður. Hann slapp av skipinum, og so háláðu teir hann í land. So tað kann sigast, at tað var í seinastu løtu, at hjálpin kom.

So 12 tímar til gongu

Allir av manningini vóru komnir upp á bakkan umleið klokkan 10 um morgunin. Farið var til gongu, tá ið allir vóru komnir upp. Teir vóru bæði vátir og kaldir, tí teir høvdu tá staðið úti í kulda, sjóroki og kavaroki í tiggju tímar. Bjargingarmenninir høvdu fingið ein lækna við sær. Hann gav teimum okkurt at leska sær á, sum teir ornaðu av. So var farið til gongu. Tað var bæði langt og tungt at ganga gjøgnum djúpa kavan. Teir skuldu eisini ganga upp um skarðið. Allir vóru illa fyri, og tað tók umleið 12 tímar, áðrenn teir komu til Siglufjarðar um 10 tíðina á kvøldi, eitt samdøgur aftaná vanlukkuna.

Móttøkan á Siglufirði var ovurhonds stór. Har búðu eini 1000 – 1500 fólk. Tað var næstan hvørt fólk farið av húsi fyri at taka ímóti teimum og síggja hesar forlistu froyingarnar. Har komu bæði konur og menn, ið ynskту teimum »væl afturkomnum til lívið«.

Manningin fekk innivist á Hotel Siglunes, og teir vóru í Íslandi nær-um eina mánað. Tað var bert ferðasamband til Føroyar eina ferð um mánaðin, og farturin var júst farin, tá ið hetta hendi. Teir sluppu tiskil heim næsta fartin við »Drotningini«.

Rói út í Grønlandi

Í 50-unum vóru fleiri hundrað froyingar í Grønlandi og róðu út um sumrini, nógvir vóru í Froyingahavnini.

Eftir at hava verið við norð-monnum, sum greitt frá í seinasta parti, fór Poul Johannes í 1954 yvir í Froyingahavnina at rógva út. Har hevði Nordafar útgerðarstøð.

Men umstøður gjørdi, at teir sluppu ikki heim fyrr enn aftaná, at Nordafar var afturlatið fyri árið.

Hetta gjørdi, at teir ikki fingi keypt útgerð og mat. Sum tíðin

gekk, fór maturin at ganga undan, og tað gjørdist svangligt.

Hans, beiggi Elin, konu Poul Johannes, var eisini í somu støðu. Hann og hansara felagar veiddu ein rev, sum teir kókaðu og ótu. Teir fingi á tann hátt feskt undir tonnina. Tað sigst, at væl smakkaði.

Teir komu so heim við skipi, sum als ikki var útgjørt til, at hava so nógvir menn umborð. Teir sluppu bert at gera sær eina máltíð um samdøgrið, og hetta mátti vera um náttina fyri ikki at nerva manningina. Heimferðin var long, so hetta var ein strævin tútur.

Eisini hevur Poul Johannes verið flekjari við týskum trolarum. Týskarum letur Poul Johannes væl at.

Bestir á Norðhavinum

Síðan er tað útróðurin, sum teir báðir brøðurnir, Poul Johannes og Andreas vóru felags um í mong ár.

Báturin hjá teimum kallaðist »Hjallur«. Hann mistu teir við Kellingina, sum greitt verður frá í komandi parti.

Andreas og Poul Johannes smíðaðu sær saman við Símun Johan Wolles, kenda bátabyggjaran av Eiði, ein nýggjan »Hjall«.

Hetta gekk stak væl. At lýsa hetta kann verða endurgivið brot úr blaðið Fjarðbúgvín í 1974. Her verður sagt:

»Besti báturin á Norðhavinum í vár uppi seg har norðuri á Eiði – og helst eisini í landinum – man uttan iva vera Hjallur við Ljósá. So vítt okkum kunnugt rógva bert 2 mans við honum, og hava teir fiskað ikki minni enn 65.712 pund í tíðarskeiðinum 25. februar til 4. mai. Hetta man vera Norðhavsmet burturav.«

Fjarðbúgvín hevur annars eina uppgerð yvir bátar, sum hava avreitt á Eiði fram til 29. apríl 1974. Teir vóru meira enn 40 bátar. Í dag verður fiskur neyvan virkaður á Eiði.

Hetta var áðrenn tær elektronisku snellurnar. Teir høvdu tvær hondsnellur í part. Meðan teir drógu aðra upp, rann hin niður. Tað var sjáldan, at tað var brúk fyri at fila. Fiskurin kom á beinanvegin. Tað vóru einir 7 húkar á hvørji dorg, so tað var skjótt at fiska.

Eisini halda brøðurnir, at dorgin hevði týdning. Dergur vóru úr nylon, men nylon valdast. Sumt nylon hevði ælabogalit. Hetta ræddi fiskin nakað í mun til tað heilt klára nylonið, sum teir brúktu.

Annars siga teir eisini, at fiskurin fór at økjast nógv undir Froyum, tá ið fiskimarkið í 1964 fór út á 12 fjórðingar. Men tá ið tað fór út á 200 fjórðingar í 1976 minkaði fiskurin aftur. Orsøkin var einfalt tann, at nú komu ein hópur av trolarum inn á grunnin, og hetta merktist eisini á stovninum.

Tann 7. juli 1977 keypa teir gamla rutubátin »Reynir«. Nú gjørdist tað eisini lættari at rógva út. Hesin

Brøðurnir vinstrumegin frá Poul Johannes, Andreas og Hans Elmar

Poul Johannes og Elin

Útróðrarflotin við Ljósá. »Reynir« og »Hjallur«

bátur var størri, og hann hevði eisini dekk og upphaldsrúm. Hendan bátin høvdu teir fram til 1998, tá ið teir gevast við at hava útróður sum høvuðsvinnu.

Síðan fóru teir at smíða bátar. So hetta eru menn við fjølbroyttum evnum.

Fingur um skrávuna

Teir hava sjálvsagt upplivað nógv sum útróðarmenn. Sum eina ferð, teir fóru við kalvalínu. Tað var harður streymur, so teir máttu bíða til streymurin vendi. Tað var farið at skýma ordiliga tá. Teir settu eina boyu niður afturat. Teir høvdu ikki meira enn sett hesa boyuna, tá kemur hin upp. Tað lukkaðist at fáa línuna aftur í øllum góðum. Men beint, tá ið teir skuldu koyra á, kom eitt stórt trol um skrávuna. Hetta gjørdi eisini tað, at okkurt gekk fyri við skrávuni, so tað kundi ikki siglast. Hetta var úti við

Stakkin. Eystfallið var við at koma. Teir royndu so at rógva so mikið, at teir kundu koma inn í flógvan. Teir koyrdu tvey ella trý dregg út, so teir kundu liggja har. Tað var nokk so ófýsið ta náttina, og tað var regn av útsynningi. Teir vistu ikki, um hetta fór at halda. Teir sóu beint inn á Tjørnuvík og royndu at blussa, men einki menniskja var úti í Tjørnuvík, sum veðrið var.

Tá høvdu tey varskógva heimaní-frá, tí teir ikki komu aftur í aftur. Postbáturin Reynir kom fram á teir.

Eftir hetta varð syrgt fyri altíð at hava telefon í bátinum.

Í komandi parti verður greitt frá, tá ið Poul Johannes og Andreas máttu gista á Kellingini